

COVID 19, 'building back better'

Datarapport

Elever 0-2 klasse

Samlet rapport fra forskningsprojektet

Rapportens forfattere:

Ane Qvortrup

Rune Lomholt

Projektdeltagere:

Professor Ane Qvortrup (projektleder)

Lektor Eva Lykkegaard

Lektor Vibeke Christensen

Lektor Peter Henrik Raee

Lektor Finn Wiedemann

Lektor Anette Grønning

Adjunkt Thomas Enemark Lundtofte

Videnskabelig assistent Rune Lomholt

Videnskabelig assistent Anni Nielsen

Indhold

01	Notation	3
02	Indledning	4
02.01	Om forskningsprojektet	4
02.02	Stikprøvedesign	6
02.03	Præsentation af data	6
02.04	Responskalaer	6
03	Datagrundlag	7
03.01	Stikprøve og respondenter	7
04	Svar på spørgeskemaet	9
04.01	Betydning af coronavirus for hverdagen	9
04.02	Bekymring for sygdom	9
04.03	Holdning til regler om COVID 19	10
04.04	Sociale relationer	10
04.05	Emotionel trivsel	11
04.06	Social trivsel	12
04.07	Mestringsoplevelse	12
04.08	Tro på egne evner	13
04.09	Fagligt engagement	14

01 Notation

<i>Forkortelse</i>	<i>Betydning</i>	<i>Forklaring</i>
N	Antal af respondenter der har besvaret spørgsmålet.	
Kumulativ %	Kumulativ procent	
Gns	Aritmetisk gennemsnit	
SD	Standard afvigelse (standard deviation)	Standardafvigelsen udregnes som kvadratroden af variansen og angiver, hvor tæt observationer er på gennemsnittet.
V	Varians	Variansen måler spredning af observationer fra gennemsnittet og udregnes som gennemsnittet af kvadratroden af afstanden fra middelværdien.
Median	Median	Middelværdier. Den midterste værdi
CV	Variations-koefficient (Coefficient of variation)	Et standardiseret mål fra 0-1 for spredning og defineres som forholdet mellem standardafvigelsen og gennemsnittet.
IKO	Interkvartilområdet (Interquartile Range)	Interkvartilområdet (IKO) er forskellen mellem første kvartil og tredje kvartil. IKO viser spredningen af observationer uden at være sensitiv overfor yderligt liggende værdier.
Skævhedhed	Skævhed (skewness)	Skævheden er et tal der referer til asymmetri i distributionen. Det er udregnet fra, hvor meget distributionen afviger fra en normal distribution. Fordelinger kan udvise højre (positive) skævhed eller venstre (negative) skævhed i varierende grad. En normalfordeling (klokkekurve) udviser nul skævhed.

02 Indledning

02.01 Om forskningsprojektet

Denne rapport beskriver resultaterne fra første kvantitative dataindsamling i form af spørgeskemaer til 3.-9. klasses grundskoleelever i projektet "COVID 19, 'building back better". Projektets baggrund er det forhold, at de konstante forandringer af skolerammerne fra forår 2020 til sommer 2021 grundet COVID 19 har forstyrret den traditionelle måde at organisere lege- og læringsaktiviteter i skolen på og også lærer- og elevrollerne, ligesom det har forandret rammerne for og betydningen af gode læringsmiljøer. Herudover har forandringerne af skolerammerne haft en række forskellige konsekvenser for elevernes læring og socio-emotionelle erfaringer forstået som de følelsesmæssige erfaringer de gør sig i de sociale og faglige kontekster, de deltager i. For dybdegående at forstå forandringerne og konsekvenserne, følger projektet "COVID 19, 'building back better" systematisk eleverne fra skoler i 7 kommuner i et to-årigt perspektiv. Projektet er muliggjort af en bevilling fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Formålet med projektet "COVID 19, 'building back better" er at skabe viden om situationen, hvor skoleelever efter de konstante forandringer af skolerammerne vender tilbage til de institutionelle rammer, herunder at skabe viden om den måde lege- og læringsmiljøer organiseres på, og hvilken betydning det har for børnenes læring og socioemotionelle erfaringer. Desuden er det hensigten at kortlægge de strategier og ressourcer, der bliver anvendt af skoler, ledere, lærere og pædagoger i forbindelse med genåbningen, for få viden om betydningen af forskellige strategier og ressourcer.

Tidligere internationale studier peger på, at pandemier eller samfundskriser i mere generel forstand ændrer vores måde at gøre skole på (nyt indhold, nye organiseringer af skoledagen og nye læringsmiljøer)¹. Dette bekræftes i Qvortrup, et al. (2020, 2021c), som kortlægger læringsaktiviteter i den virtuelle distance-undervisning og Qvortrup et al. (2021b,d), som viser, hvordan hygiejneregler og -restriktioner i forbindelse med første genåbning i 2020 førte til øget brug af fx udendørsaktiviteter i mindre grupper af elever og i forløb, som ikke var fagopdelt som traditionelt. Tidligere studier peger også på, hvordan ændringerne og selve situationen har en række konsekvenser for både det pædagogiske personale og for elevernes læring og trivsel². Imidlertid er det vigtigt, at konsekvenserne har vist sig at være uforudsigelige samt kontekst- og situationssafhængige³. Dette bekræftes i Qvortrup et al (2021), der viser, at der er signifikante forskelle mellem kommuner ift. konsekvenser af COVID-19, og at fx forældrenes oplevelse af støtte fra skolen korrelerer med elevernes sociale velvære, hvilket indikerer, at de konkrete strategier på

¹ jf. fx Van Wyk & Lemmer 2007; Dooyema et al. 2014; Butcher 2020; Yao et al 2020; Xai 2020; Qvortrup et al. 2020f, Qvortrup et al. 2021a,b,c,d,e; Wistoft et al 2020, Wistoft et al 2021, a, b

² Brooks et al 2020; Brugess et al 2020; Gyangjai et al 2020; Zhang et all 2020; Rundle et al 2020; Qvortrup et al. 2020f, Qvortrup et al. 2021a,b,c,d,e; Wistoft et al 2020, Wistoft et al 2021, a, b

³ Jung et al., 2013; Prematunge et al., 2012; Nyhan et al., 2012; Xia & Liu 2013; Bish, et al., 2011

kommune og skoleniveau gør en forskel. For at forstå situationen og afbøde konsekvenser mest muligt er det altså nødvendigt med en løbende solid videnindsamling.

Systematisk viden om situationen vil være et solidt fundament for fremtidig styrkelse af skolen baseret på ideen om 'building back better', "not only getting economies and livelihoods back on their feet quickly, but also safeguarding prosperity for the longer term. [...]. At the heart of this approach is the transition to more inclusive, more resilient societies" (OECD 2020). Ved et sådant fokus, er det selvfølgelig helt afgørende at være opmærksom på, at situationens unikke karakter gør, at der på ingen måde kan generaliseres direkte til fremtidige situationer.

Projektets forskningsspørgsmålet er:

Hvordan påvirker forskellige strategier, indsatser og læringsmiljøer i forbindelse med skoleåbningerne elevernes læring og trivsel i et aktuelt og fremtidigt perspektiv, og hvad kan vi lære af Covid-19-situationen baseret på ideen om 'building back better'?

Dataene til denne rapport er indsamlet i juni 2021 blandt 3.-9. klasses-eleverne i de deltagende kommuner. Disse data suppleres i projektet af andre typer af data indsamlet på samme tidspunkt:

- Kvantitative dataindsamling i form af spørgeskemaer til følgende aktører i de syv kommuner:
 - Elever fra 0.-2. klasse
 - Forældre til eleverne i 0.-9. klasse
 - Lærere og pædagoger
 - Skoleledere
- Kvalitativ dataindsamling i form af interviews med de følgende aktører i fem kommuner:
 - Børne- og ungedirektører
 - Skolechefer
 - Skoleledere
 - Lærere/pædagoger
 - Elever
 - Forældre

Undersøgelser formidles løbende både til de involverede skoler og kommuner og til sektoren generelt, så de får mulighed for at bruge undersøgelse som vidensgrundlag for deres fortsatte arbejde. Alle rapporter ledsages af korte notater, som opsummerer væsentlige pointer, og som gør dataene let tilgængelige

02.02 Stikprøvedesign

Projektet har ikke fulgt et systematisk stikprøvedesign. Derfor er stikprøven ikke repræsentativ.

02.03 Præsentation af data

Data i rapporten præsenteres ved, at de forskellige spørgsmål under et tema præsenteres som tabeller, der viser svarfordeling på hver enkelt spørgsmål.

02.04 Responsskalaer

I spørgeskemaet har alle respondenter haft mulighed for at svare "ved ikke/ønsker ikke at svare". Dette betyder, at antallet af respondenter (N), der har besvaret et givent spørgsmål, varierer gennem rapporten. Antallet af 'ved ikke/ønsker ikke at svare'-besvarelser vises ikke i rapporten.

03 Datagrundlag

03.01 Stikprøve og respondenter

Tabel 1: Kommuner

	N.	%	Kumulativ N.
Svendborg	722	32.03	32.03
Odense	646	28.66	60.69
Sorø	253	11.22	71.91
Helsingør	221	9.80	81.71
Tønder	201	8.92	90.63
Fredensborg	138	6.12	96.75
Anden kommune	70	3.11	99.86
Ringsted	2	0.09	99.95
Furesø	1	0.04	99.99
Total	2254	100.00	

Tabel 2: Antal elever i populationen og undersøgelsens stikprøve

	Population	Stikprøve	Svarprocent
Svendborg	1798	722	40.15%
Odense	6006	646	10.76%
Sorø	892	253	28.36%
Helsingør	1801	221	12.27%
Tønder	1132	201	17.76%
Fredensborg	1397	138	9.88%
Ringsted	1134	2	0.18%
Furesø	1603	1	0.06%
Total	15.763	2254	14.30%

Noter. Populationen er baseret på antallet af elever fra 0-2 klasse, skoleåret 2019/2020.

Kilde: Undervisningsministeriet: <https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Reports/1577.aspx>

Tabel 3: Svarstatus

	N.	%	Kumulativ N.
Nogen svar	118	5.24	5.24
Gennemført	2136	94.76	100.00
Total	2254	100.00	

Tabel 4: Klassetrin

	N.	%	Kumulativ N.
0	544	24.13	24.13
1	814	36.11	60.25
2	896	39.75	100.00
Total	2254	100.00	

Tabel 5: Køn

	N.	%	Kumulativ N.
Dreng	1140	50.58	50.58
Pige	1099	48.76	99.34
Andet	15	0.67	100.01
Total	2254	100.00	

04 Svar på spørgeskemaet

04.01 Betydning af coronavirus for hverdagen

I afsnit 04.01 bliver eleverne bedt om at vurdere betydningen af coronavirus for deres hverdag på tidspunktet for besvarelse af spørgeskemaet. Først skal de vurdere betydningen overordnet set på en skala fra 1-10, hvorefter de bliver spurgt til deres bekymringer for sygdommen samt deres oplevelser af regler og restriktioner.

Hvad betyder coronavirus for dig i din skoledag nu?

Tabel 6: Hvad betyder coronavirus for din hverdag lige nu?

	N	%	Kumulativ %
1 = Ingenting	386	17.19	17.19
2	326	14.52	31.71
3	240	10.69	42.41
4	224	9.98	52.38
5	475	21.16	73.54
6	178	7.93	81.47
7	78	3.47	84.94
8	67	2.98	87.93
9	54	2.41	90.33
10 = Rigtig meget	217	9.67	100.00
Total	2245	100.00	

04.01.01 Summeret statistik

Tabel 7: Hvad betyder coronavirus for dig i din skoledag nu?

Coronavirus' betydning for skoledagen	N	Mean	SD	V	CV	Median	IKO	Skævhed
Hvad betyder coronavirus for dig i din skoledag nu?	2245	4.38	2.74	7.49	0.62	4	4	0.64

Noter. Skala: 1 "Ingenting", 10 "rigtig meget".

Som det fremgår af tabel 6 og 7, oplever størstedelen af eleverne, at corona-virus ikke fylder så meget for dem på dataindsamlingstidspunktet i juni 2021. Hver 5 har angivet 5 (midt mellem ingenting og rigtig meget), og ellers ligger en meget stor del derfra og mod ingenting. Der er dog også en fjerdedel, der angiver 6 eller mere end det.

04.02 Bekymring for sygdom

Er du enig eller uenig?

Tabel 8: Bekymring for smitte med coronavirus

Spørgsmål	N	Ja	Nej
-----------	---	----	-----

Jeg er bekymret for at blive syg	1777	39.00%	61.00%
Jeg er bekymret for, at min familie/venner skal blive syge	1882	72.26%	27.74%
Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "nej".			

Når det kommer til bekymringen for at blive syg, viser tabel 8, at 39% procent af eleverne i 0.-2. klasse er bekymrede for selv at blive syge, mens 61% angiver, at de ikke er det. Bekymringen er endnu højere, når det kommer til familie og venner. Som det fremgår af tabellen, angiver 72% sig enige i, at de er bekymrede for, at deres familie eller venner skal blive syge, mens kun 28% er uenige i, at de er bekymrede.

04.03 Holdning til regler om COVID 19

Afsnit 04.04 handler om skolernes COVID-19-regler og -restriktioner på dataindsamlingstidspunktet. De bliver bedt om at angive, hvordan de oplever det at skulle overholde de gældende regler og restriktioner:

Der har været mange nye regler om at vaske hænder, holde afstand, osv. under corona. Hvordan har du det med alle reglerne?

Tabel 9: Holdninger til regler om coronavirus

Spørgsmål	N	Ja	Nej
Jeg synes, det er svært at overholde reglerne	1867	33.42%	66.58%
Jeg bruger meget tid på at tænke over, hvad jeg må/ikke må i skolen	1811	28.77%	71.23%
Jeg forstår, hvorfor det er vigtigt med reglerne	2019	89.10%	10.90%
Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "nej".			

En tredjedel af eleverne synes, at det er svært at overholde reglerne, mens de resterende to tredjedele ikke oplever, at det er svært. Lidt færre (29%) angiver, at de oplever at bruge meget tid på at tænke over, hvad de må/ikke må i skolen, mens 71% angiver ikke at have den oplevelse. Størstedelen (89%) angiver, at de forstår, hvorfor det er vigtigt med reglerne, mens det kun er 11%, der ikke har denne forståelse.

04.04 Sociale relationer

Afsnit 04.04 handler om sociale relationer og muligheden for hjælp i skolen. Hensigten med denne del af spørgeskemaet er på den ene side at tegne et billede af, om nedlukninger og restriktioner har påvirket elev-elev- og lærer-elev-relationer på skolen. På den anden side er det

hensigten at undersøge, hvordan elevers læringsmæssige og faglige relationer i undervisningen er. Eleverne får en række udsagn om deres relationer, hvor de skal angive, om de er enige eller uenige.

Tabel 10: Sociale relationer

Spørgsmål	N	Ja	Nej
Jeg kan godt lide mine lærere i skolen	2005	96.66%	3.34%
Vi har det godt sammen i min klasse	1806	91.42%	8.58%
Hvis der er skole-opgaver jeg ikke forstår, er det nemt at få hjælp fra en lærer	1843	87.63%	12.37%
Hvis der er skole-opgaver jeg ikke forstår, er det nemt at få hjælp fra en kammerat	1762	80.93%	19.07%
Jeg ved for det meste, hvad lærerne vil have mig til at lave	1781	88.10%	11.90%

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "nej".

Som det fremgår af tabel 10, kan langt størstedelen af eleverne (97%) godt lide deres lærere i skolen. Tilsvarende oplever størstedelen af eleverne (91%), at klassen har det godt sammen. Lidt mindre positivt opleves fællesskabet i klassen, om end det stadig beskrives som godt. 88% angiver, at det er nemt at få hjælp fra én lærer, mens 81% oplever at det er nemt at få hjælp fra en kammerat. 88% angiver, at de for det meste ved, hvad læreren vil have dem til at lave, mens det er 12%, der angiver den modsatte oplevelse.

04.05 Emotionel trivsel

I projektet arbejder vi med to former for trivsel, emotionel trivsel og social trivsel. Den emotionelle trivsel handler om elevernes humør og motivation, mens den sociale trivsel handler om deres oplevelse af at passe ind i klassen og have gode kammerater. I denne sektion 04.05 præsenteres elevernes svar på spørgsmålene, der retter sig mod den emotionelle trivsel, mens den efterfølgende sektion 04.06 præsenterer svarene på spørgsmålene om social trivsel.

Tænk på skolen. Hvordan har du det?

Tabel 11: Emotionel trivsel

Spørgsmål	N	Ja	Nej
Jeg er tit glad	1906	90.45%	9.55%
Jeg er tit i godt humør	1880	89.68%	10.32%
Jeg er tit ked af det	1884	15.29%	84.71%
Jeg er tit glad for at gå i skole	1904	89.23%	89.23%

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "nej".

Det første spørgsmål i tabellen over emotionel trivsel, tabel 11, går på elevernes oplevelse af, om de føler sig glade i skolen. 90% angiver, at det gør de, mens 10% angiver det modsatte.

Samme fordeling finder vi ved elevernes oplevelse af at være i godt humør. Når vi spørger negativt til, om eleverne tit oplever at være kede af det, angiver 15, at det gør de, mens 85% ikke gør det.

04.06 Social trivsel

Som allerede nævnt præsenterer vi i denne sektion elevernes svar på spørgsmålene om social trivsel. De får tre spørgsmål, der handler om, om de føler, de passer ind, om de bliver holdt uden for, og om de har gode klassekammerater.

Hvor enig eller uenig er du?

Tabel 12: Social trivsel

Spørgsmål	N	Ja	Nej
Jeg passer godt ind i klassen	1728	89.81%	10.19%
Jeg bliver holdt udenfor	1812	13.74%	86.26%
Jeg har gode klassekammerater	1985	95.62%	4.38%

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "nej".

Som de fremgår af tabel 12, føler 90% af eleverne, at de passer godt ind, mens 10% har den modsatte oplevelse. Spørgsmål 2 går på, om eleverne oplever at blive holdt udenfor. Som tabellen viser, oplever 86% af elever ikke at blive holdt udenfor, mens det omvendt er 14%, der har denne oplevelse. Det er da også en stor del af eleverne, der oplever at have gode klassekammerater. 96% angiver, at det har de, mens kun 4% angiver ikke at have gode klassekammerater.

04.07 Mestringsoplevelse

Efter at have set på elevernes emotionelle og sociale trivsel, skal vi i dette afsnit 04.07 se på deres mestringsoplevelser, dvs. elevernes oplevelse af at være i stand til at mestre konkrete aktiviteter i undervisningen. Eleverne er blevet spurgt om, om de føler det nemt at følge med i timerne, om de forstår det, de lærer om og om de oplever det svært at følge med i undervisning. De bliver bedt om at angive ja eller nej til tre statements.

Tænk på skolen. Er du enig eller uenig?

Tabel 13: Mestringsoplevelse

Spørgsmål	N	Ja	Nej
Det er nemt at følge med i timerne	1744	82.74%	17.26%
Jeg forstår det meste af det vi lærer om i skolen	1877	90.04%	9.96%
Det er svært for mig at følge med i skolen	1825	20.88%	79.12%

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "nej".

Som det fremgår af tabel 13, oplever 83% af eleverne, at det er nemt at følge med i timerne, mens 17% angiver, at det ikke er nemt. Endnu flere er positive, når det kommer til oplevelsen af at forstå det meste af undervisningen. Her er 90% enige, mens 10% er uenige. Og sidst viser tabellen, at 21% af eleverne oplever, at det er svært at følge med i undervisningen, mens 79% ikke har denne oplevelse.

04.08 Tro på egne evner

Spørgsmålene i forrige afsnit leder godt over i dette afsnit 04.08 om troen på egne evner. Hvor spørgsmålene i forrige sektion refererede til elevernes oplevelse af at være i stand til at mestre konkrete aktiviteter i undervisningen (et situationelt perspektiv), handler spørgsmålene i denne sektion om en bredere og mere generel tro på egne evner.

Tænk på, hvordan du selv syntes du er. Er du enig eller uenig?

Tabel 14: Tro på egne evner

Spørgsmål	N	Ja	Nej
De andre i min klasse er meget bedre end mig	1420	33.10%	66.90%
Mine lærere er glade for at undervise mig	1730	93.93%	6.07%
Jeg er ikke så god til at gå i skole	1737	25.79%	74.21%

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "nej".

Eleverne bliver først bedt om at sammenligne sig med øvrige elever, idet de skal angive om de er enige eller uenige i, at "De andre elever er meget bedre end mig". Som det bliver klart i tabel 14, angiver en tredjedel af eleverne, at de andre elever er bedre, mens 67% ikke har denne oplevelse. Det næste udsagn, som eleverne skal forholde sig til, er "Mine lærere er glade for at undervise mig". Her er 94% enige, mens 6% er uenige. Afslutningsvist skal eleverne angive, om

de er enig i udsagnet "Jeg er ikke så god til at gå i skole". Her er 26% enige i, at det er de ikke, mens 74% ikke er enige i udsagnet.

04.09 Fagligt engagement

Den afsluttende tabel i rapporten (tabel 15) præsenterer elevernes svar på en række spørgsmål, der bruges til at undersøge elevernes faglige engagement, forstået både som det, de bliver tilbudt, og som det de selv udsiger. Igen får eleverne en række statements, denne gang 5 stk, og de bliver bedt om at angive, om de er enige eller uenige heri.

Tænk på når du er i skole. Er du enig eller uenig?

Tabel 15: Fagligt engagement

Spørgsmål	N	Ja	Nej
Jeg er med til at bestemme hvad vi laver i skolen	1660	48.61%	51.39%
Jeg bliver glad/stolt, når jeg laver mit skolearbejde	1854	81.50%	18.50%
Jeg synes noget skolearbejde er lige så sjovt som at spille computer, læse en god bog eller se en film.	1845	67.10%	32.90%
Jeg forsøger at lave så lidt som muligt i skolen	1905	13.81%	86.19%
Jeg synes ikke, skoleemner er særligt spændende	1636	32.33%	67.67%

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "nej".

Som det fremgår af tabellen, oplever ca. halvdelen af eleverne, at de er med til at bestemme, hvad de laver i skolen, mens den anden halvdel ikke har denne oplevelse. 82% føler en glæde/stolthed ved at lave skolearbejdet, og 67% synes ligefrem, at det er lige så sjovt som at spille computer, læse en god bog eller se en film. 86% har ikke en oplevelse af at forsøge at lave så lidt som muligt, mens det omvendt gælder for 14%. En tredjedel angiver, at de ikke synes, skoleemner er særligt spændende, mens to tredjedele ikke har denne oplevelse.

Syddansk Universitet
Campusvej 55 Odense –
DK-5230
Telefon: +45 6550 1000
sdu@sdu.dk
www.sdu.dk